CATALONIA

Tú, qué fas per CATALUNYA?

JULIOL - AGOST
1943

Sumari:

Notes editorials.- "Catalonia" i la independència dels EE. UU.- Visca la França combatent.- Estampes de Catalunya: Tarragona, *per Joan Santamaria*.- Tarragona, un mot de vent, *per Josep Carner*.- De la llengua vernacla: Influéncia política en la història nacional de Catalunya, *per Fornè Farreres*.- El 19 de Juliol i les nacionalitats hispàniques, *per Miquel Adam*.- Els catalans i la Convenció de Solidaritat i Ajut al pobe lespanyol.- Endavant *per Alfons L. Camacho*.- Himne de l'Exército Popular.- A la Xina es defensa una civilització mil.lenaria, *per Just Tur*.- Defensa de Catalunya, *per Rafael Alberti*.- Filologia.- Recordatori dels catalans il.lustres morts després de la caiguda de Catalunya.- Recó del més petit de tots: Els infants i la guerra a Catalunya, *per J. Roure*..

NO OLVIDE... QUE, PARA MUEBLES
MEJOR TERMINADOS, MAS ELEGANTES... Y A
PRECIOS MAS BAJOS

LA MODERNISTA Avenida Mella, 138
Ciudad Trujillo.

«Mis trabajos se realizan al gusto del cliente. Corte esmerado. Confección perfecta.

Me valgo de la experiencia durante 24 años adquirida de Ramón García Llano, recordado por los que supieron bien vestir»

RICARDO MOJICA PEGUERO

SASTRERIA "ATENAS"

ISABEL LA CATOLICA 63

LA IGUALADINA

PELLERIA
DE
PELEGRI ROBERT

Carrer Júlia Molina, Nº 56

LA VEGA, R. D.

RAFAEL A. JIMENEZ S.
C. POR A.
SASTRERIA PRIMEROSE

Tienen el placer de ofrecer a su numerosa clientela y al público en general su extenso surtido en tejidos Inglés y Norteamericanos, tales como casimires, driles y palm beach genuino

VISITENOS!
Arzobispo Meriño Nº 56
Teléfono 1176
Ciudad Trujillo, D. S. D.

TALLER DE FOTOGRABADOS
No compite porque es mejor.
ARZOBISPO MERIÑO 50.

M. PELEGRIN
CIUDAD TRUJILLO

31 OCT. 2000

CATALONIA

Consell d'Administració
A. Vilalta.
Redactor en cap
J. Forné-Farreres

Trameteu tota la correspondencia a l'Apartat 954.

Any I. Ciutat Trujillo, R. D., Juliol-Agost de 1943 Núm. 8

EDITORIAL

AVIAT FARÁ un any que, en apareixer, CATALONIA féia remarcar la dificultat en que ens trobavem els catalans per tal d'explicar-nos la inexisténcia o el silenci dels estaments representatius de Catalunya.

Poc despres declaravem inadmisible aquesta situació per a un poble com el nostre que té que lluitar avui día, encara!, per la seva emancipació nacional; intolerable i absurda per a una nació rebel, una nació d'homes que de sempre han estat a la punta del combat per tot alló que traspúa llibertat.

Varem constatar més tard amb complaença sanitosa el document del Consell Nacional de Catalunya encapçalat per Josep Irla, i varem saludar com un element positiu d'unitat catalana la dimissió d'En Carles Pi i Sunyer del Consell de Londres. Informació aquesta que motivá crédit i reaccions diverses, confirmada, peró, en la Declaració d'En Miquel Santaló datada a Méxic el mes de novembre darrer.

Enduts per enlairades consideracions de tipus patriótic varem demanar suport i ajut al susdit Consell, que pel moment podia afavorir la marxa vers la entesa política-nacional dels catalans, per bé enteníen que calía anar de cara a enrobustir el seu organisme representatiu amb la participació de les forces totes de la Catalunya combatent ja arrelades al nostre poble.

En aquella avinentesa diguerem que l'organisme representatiu dels catalans havia de tenir una doble significació: la de Govern legitim de Catalnya, fins i tant els catalans, en llibertat i en terra nostra opinessim: i a l'ensems la d'organitzador, guia i capdavanter de la lluita del nostre poble, bandejant la concepció quietista i eixorca de "representació simbólica."

Fidels a la concepció que estimem justa dels interessos més permanents i sustantius de Catalunya; encastellats en l'afirmació previa intransigent de que la causa del nostre poble es un problema polític, un problema d'acció combativa en la qual hi tenim un lloc d'honor tots els catalans orgullosos de la propia nissaga, tots els catalans que no hem cancelat ni pignorat els nostres deures instransferibles envers la Patria; conseqüents amb la nostra déria obsesionada ens féiem nostra la crida que un nombrós grup de catalans de diversos matissos polítics adreçava en el més de desembre proppassat, des de Ciutat Trujillo, a tots els partits i organitzacions sindicals, a totes les personalitats intelectuals i culturals, crida que era una mena d'explossió del sentiment patriótic perllongadament contingut i un retret aspre a l'atonía, al deixondiment i a la prevenció doctrinária, crida que era un clam de Catalunya interpretada i una apel.lació abrandada i suprema a la catalanitat i a la responsabilitat.

Per compte propi afegiem que calia apresar-se en trobar formes concretes al sentiment i a les exigencies creixents d'unitat dels catalans de Catalunya i de l'emigració.

Malgrat les divergéncies d'apreciació específica dels diversos grups i corrents polítics dels catalans a l'entorn o al marge de CATALONIA, hem sapigut romandre tothora invariablement centrats en la única missió que concebim escaients als catalans: mantenir-se dignes de la seva causa, prestigiar, fer conéixer, magnificar i defensar Catalunya; lluitar per ella a despít de preocupacions subalternes, sense recança ni focs d'artifici, sense idees preconcebudes ni limitacions en la projecció, lliurats integrament amb força elemental a la solució acabada del nostre plet.

Podriem arribar a admetre —per a discutir-los i acceptar-los fins i tot en el que tinguessin de justesa— retrets de tipus divers. No acceptaríem pas, peró, els que, malgrat fós en la intenció, freguéssin de prop o de lluny la claretat, la decissió i la responsabilitat en clavar la bandera de les qüatre barres en tots els ermots on encara cal valentment, obrir solcs feconds a la comprenssió i el respecte per Catalunya.

En general, en els medis polítics de la nostra emigració bull la polémica per l'esclariment, el programa, els fins de la nostra unitat, el tipus d'aliat més segur. Per concretitzar quina mena d'acció ha d'esser la nostra, puix que els que són a Catalunya ja han escollit en el terreny roent de la lluita l'arma més escaient. Per posar-nos d'acord en la naturalesa i funció de l'organisme que ha d'endegar i dirigir l'acció conjunta de tota la Catalunya combatent,

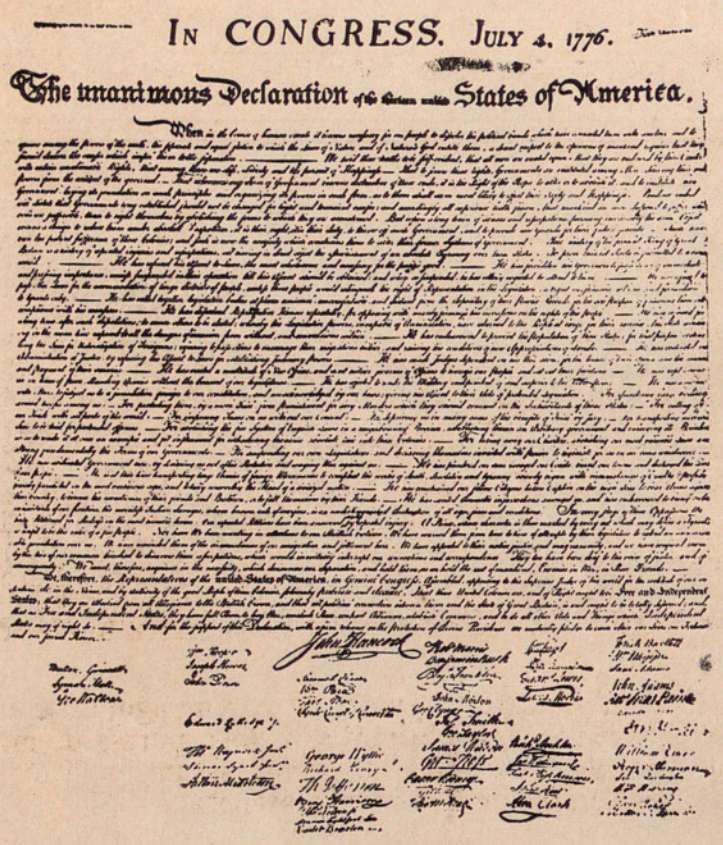
Entre nosaltres, no. Encara vivim fora de la corrent. Encara ens debatim en l'atomització i l'atonía que enclourien pel nostre demá personal i polític una insalvable responsabilitat.

Pensem que cal ingresar en un nou periode de contacte entre els homes més responsables y patriotes de la nostra emigració amb mires a trobar formes, per elementals que siguin, de col.laboració patriótica. Formes que poden ésser de tipus divers per bé que de propósits i ambicions convergents, Per aquesta obra "CATALONIA" ofereix el seu ajut i la seva aportació sense regateig.

UAB
Biblioteca d'Humanitats
Sala de Revistes

"CATALONIA" i la Independéncia dels Estats Units de Nordamérica.

IN CONGRESS. JULY 4. 1776.

The unanimous Declaration of the thirteen united States of America.

En el 167 aniversari de la Independéncia dels EE. UU., "CATALONIA" ha adregat al Exem. Sr. Avra Warren la lletra que reproduim:

Juliol, 4/1943.

Excm. Sr. Avra Warren.
Ambaixador dels Estats Units en la Rep. Dom.

CIUTAT.

Amb motiu d'acomplir-se el 167 aniversari de la Independéncia de la Gran Democrácia Nordamericana, "CATALONIA" aprofita l'avinentesa de trametre, per mitjá de V. E., al President Frankiin D. Roosevelt l'expressió de la nostra pregona admiració i l'adhesió més entusiasta de la Revista, portantveu dels catalans demócrates acollits a la República Dominicana.

Quan en aquests 167 anys de llibertat, Nordamerica viu les hores més feixugues i dramátiques de la história per la seva independéncia nacional i social en la lluita armada imposada pels agresors nipons i llurs seqüagos feixistes, tenim la fe increbantable que els E. E. U. U. —colze a colze amb el bloc democrátic de la U. R. S. S., Anglaterra, Xina i Francesos Combatents— asseguran al Mon una Pau permanent cimentada en els principis de llibertat i justicia, que tenen per arrel els mateixos principis proclamats en la declaració de Filadelfia pel gran cabdill Jorge Wáshington avui fa 167 anys.

Catalunya, nacionalitat ibérica que pateix el jou del feixisme franquista i de Falange, i el turment de veures mancada de llibertat nacional pels enemics comuns d'Espanya republicana i d'America democrática, espera amb daler i lluitant aquest albirar internacional de la Gran Democrácia, que donará la llibertat a tots els pobles opresos pel Feixisme.

Rebi, senyor Ambaixador, el testimoni del nostre afecte i admiració per la gran Nació que V. E. representa.

¡VISCA LA FRANÇA COMBATENT!!

Després de més de tres anys d'esforços i de lluita, la França combatent s' ha guanyat l' admiració de tot el món, enfront de les forces destructores del nazi-feixisme que han envilit la França immortal.

Perque els francesos combatents han retornat l'esperança a llurs germans.

Perque encengueren i han mantingut la flama immortal de la resisténcia.

Perque han sabut anihilar la propaganda criminal del col.laboracionisme amb Hitler i llurs sequaços.

Perque han sabut trempar les energíes patriótiques franceses a l'estranger.

Perque han sabut llançar a França a la guerra justa, d'alliberació, de les Nacións Aliades.

Perque han sabut aixecar un exército poderós, una marina i una aviació de guerra..

Perque van alliberar a temps un imperi de la tiranía nazi de Vichy, representada pels von Petain i el monstros von Laval.

Perque han fet reviscolar la legalitat, la llibertat i l'honor democrátic.

Perque han fet tremolar la bandera tricolor francesa pel damunt de tots els camps de batalla contra l'enemic comú de França i de la civilització.

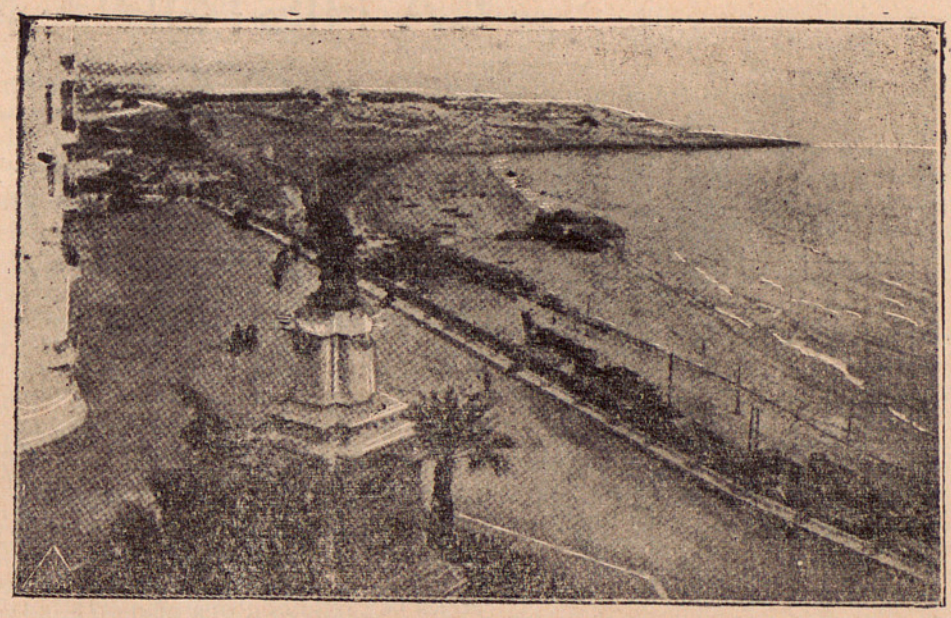
Perque han sabut preservar l'honor de la gran Patria francesa, mantenint la paraula de lluita al costat de les grans poténcies democrátiques (Anglaterra, U.R,S.S., EE. UU., Xina).

Per tota aquesta gran obra a favor del triomf, CATALONIA, després del 14 de Juliol, saluda al General Charles de Gaulle símbol de la resisténcia i de la combativitat, i amb ell a tots els milers de patriotes que amb les armes a la má o lluitant anónimament a la terra ultratjada, forjen amb el sacrifici de sang el triomf de la Democrácia mondial.

TARRAGONA

per Joan SANTAMARIA:

TINC FÉ que Tarragona és avui l'única ciutat mediterrània de la Catalunya continental. Tot en ella és obert i clar: l'horitzó, la mar, l'esperit. Té una silueta fina, una llum blavosa i mayaga del cel desembarassat i de polsina d'ones, una salabror de marisc fresc i un empall senyorivol que desentona dels pósits taujans de la gran resta de les poblacións nostrades. Vista de mar endins, potser us diré que supera Palma —la seva germana mediterrània— en gracia i encís. Damunt l'alterós espadat del Miracle, coronada pels floróns brodats de la superba Seu, abocada per una banda de cara a l'infinit, guaitant per l'altra la canpanada hespérica dels seus masos i masets rebotits de bones menges i de licors i de resolis daurats, tota voltada d'aures i gavines.... Tarragona té una pulcritud, una diafanitat i una puresa de linies que us fa recordar, de la mar estant, la visió inesborrable de l'Acrópolis atenesa.

Entreu-hi per on vulgueu. No trobareu pas suburbis sórdids ni ravals de farfutalla innoble, no us caldrá xipollejar en el fang ni enfonsar els peus en la pols femada de les vies afluents, avangades naturals de la major part dels llocs de Catalunya. Les rengleres de platans de les seves rambles i carrers s'empalmen amb les eufóriques plantades d'arbres, ben brostats i estassats, del camp atapeít, en tanta de manera que a un hom, en deixar Tarragona, li sembla talment que surti de casa per entrar a l'hort o al jardí.

Per dissort, moltes i moltes de les nostres viles i ciutats poblegen, terregen i muntanyegen. Per contra, Tarragona tan xicarrona com és, no ha perdut mai aquell pnnt dolç de ciutat mediterrània, que tan delitosa la fa. La llum viva de la mar, la sal de les ones, l'embatol ácid del Camp, l'alçada de la peanya de granit que la sustenta i el contacte constant i amorós amb la pura i gran blava que l'embolcalla, l'han conservada intacta i brunyida com una gerreta plena de bona confitura. Els seus andamis senyors, la seva polidesa, la seva fesomía simpática, la seva cordial catalanitat i, sobre tot, la seva mediterranialitat tan franca i generosa, us colpeixen tot d'una.

TARRAGONA, UN MOT DE VENT

Els grans corsers de Foibos travessen (les sagrades
blavors i junts reuillen amb vigorós anhel:
la terra s'enlluerna de la clara del cel,
i corre una frisanca d'argent per les onades.

I esmenta l'urbs augusta les esplendors (llunyanes
de son poder, i escolta pels aires ressonar
el vent gegant que un día calía per inflar
els estandarts de Roma, les veles catalanes!

Enmig de les empentes, les fúries i els braols,
es drecen les muralles com protegint estols;
superbament encara fulguren les pedreres:

i encesa en una glória de sol i cel i vent,
la Catedral s'eleva fins la claror esplendent
amb una apoteosi de polsegueres.

P E R

JOSEP

CARNER

INFLUENCIA POLITICA EN LA HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

D'ENTRE ELS quatre factors geobiológics que determinen l'existéncia d'una nació, el més remarcable en les lluites político-socials dels pobles -després de l'exponent económic- és l'idioma nacional. L'idioma, realitat viva, expressió permanent de la vida práctica en quina formació i conreu hi participa tot el poble, orfebre esperonat pel daler de manifestar-se en les relacions de la voluntária comunitat organitzada, és la sintesi científica de la dignitat nacional. Dignitat que vol dir cultura, i que resta magníficament enlairada per la seva indestructible formació histórica, la perfecció ortológica, la personalitat llingüística, el desenvolupament i influencia internacional mitjançant la seva projecció quantitativa i qualitat literaria.

Separadament de l'Eúskera o basko (bárbarament baskuence), quina filiació fins al present no ha estat possible d'identificar, car els seus barbolleigs són anteriors a l'hebreu, grec i llatí, el grup de llengües romániques esdevé a la península el més variat i ric, de lluminosa identitat histórica. Totes elles filles del Llatí, que neix a l'Orient i que a Ibéria hom manifesta en cercles ben reduits d'una manera clássica (relacións oficials de la nova Província amb Roma) i en forma vulgar, molt amplament, a mesura que l'Imperi s'afinca i arrela de debó a tota Espanya durant més de set segles.

Una ullada escorcolladora a la História de la civilització ens permet afirmar -i no som pas nosaltres els que descubrim la Mediterránia- que el primer idioma format per la saba del Llatí -dialecte del grec i aquest, ensems, de sánscrit- fou el toscá. El segón idioma románic que apareix a la História en S. E. de Franga és el provençal, la formosa llengua d'Oc, germana lligada inseparablement al nom de Mistral. En primer terme, ja dintre de la geografía peninsular, en el N. i S. dels Pirineus, esdevé el catalá la nostra volguda parla nacional. Set cents anys d'influéncia auténticament llatina (recordis tot el tresor monumental i artístic de la lluminosa Tarraco dels Scipions) fan que més tard, en periode de formació de les llengües nacionals hispániqües i quan Catalunya-Aragó estan governades pels Comtes Reis de Barcelona, la influéncia llatina, vulgar i clássica, sigui decissiva en la formació del catala. Marxant vers l'Occident el Llatí passa al centre de la Península, comptant com extrems barrats per l'Atlántic la llarga cinta de Portugal (Lusitania) i Galicia, quins trets nacionals dintre de l'Estat espanyol ningú no pot negar, enaltida per la seva llengua i una literatura autóctona, comparables a les de Camoens i Ega de Queirós. La popular llatina, que continua, a desgrat de la nova civilització de la gent del Nord, es confon sovint amb la popular catalana i més tard amb la castellana. I de la fusió es forma tot un vocabulari románic, que esdevé l'arsenal dels idiomes catalá, castellá, gallec i portugués.

En el segle VIII la llengua provençal catalana produeix els primers monuments literaris d'amenitats, eclesiastics, tractats d'art i ciencia. Per contra, els primers documents escrits en castellá, en el vell Comtat de Castella, apareixen en el período de transició dels segles X y XI. La influéncia del castellá és ben migrada, puix encara l'expansió reial de Castella triga molts d'anys en produir-se endogalada per la forga política i militar, progressiva, de la Mitja Lluna, I vuit secles de convivéncia intensa, més o menys íntima, fan possible que la civilització árab -aleshores rodonament superior a la cristiana- incorpori a la parla germana del Centre mots i flexions (aspror de sorral, eixutesa de paisatge), que reinven la puresa grecollatina, clássica, que gaudeix el catalá. En el segle IX Catalunya ja compta amb una serie de tresors literaris en llengua vernacla que, com "L'epitafi del Compte Bernard" i "El Compromís de Lluís el Germanic", assenyalen la riquesa expressiva de la parla nacional. En el segle XI són recopilats els «Usatjes», quina influencia es decisiva en l'organització economic-mercantil de les lliures Repúbliques de la Mediterránia durant més de quatre segles. En les dues centúries del XII al XIII una munió incalculable de trovadors, poetes, prosistes, historiadors (recordi's només els lluminosos Ramon Llull, Alfons II d'A-

p e r

FORNE FARRERES.

ragó, Jaume I i Muntaner el de la Crónica), amb el suport oficial i el caliu popular cimenten la florida literaria de Catalunya. En el segle XIV la llengua vernacla, en plena vigoria, mereix ésser escollida d'entre les llatines noves-ádhuc el castellá-per difondre millor les ciéncies filosófiques clássiques durant aquest període afrós de l'Edat Mitjana. L'Edat d'Or de la literatura catalana, avant passant-se un segle a la florida intel.lectual del segle d'Or de la Literatura castellana (s. XVI i XVII), esdevé durant les famoses Corts de Joan I, Alfons V i el malhaurat Princep de Viana. A més a més, autors com Villasandino escrivient sovint en catalá Auzias March (segle XV), anomenat el Petrarca catalá, és imitat pel Garcilaso, Herrera el Diví, Lope de Rueda. I tota la producció en catalá de Jaume Roig, té una influéncia decisiva en la genial literatura picaresca castellana.

Deprés que els Reis Católics realitzen la unitat dinástica entre les dues més poderoses Corones (Castella amb Cataluña i Aragó) —i que no és pas la unitat nacional tan falsament interpretada— Catalunya comença a sofrir-ne les conseqüéncies malestrugues. Carles I d'Espanya i V d'Alemanya, el primer rei foraster, crea en terres espanyoles la unitat imperial, una i indivisible; acaba les protestes interiors amb la decapitació dels heroics dirigents comuners; talla rodonoment els furs i llibertats que encara gaudíen Catalunya, Aragó, Navarra, Bascónia, Castella, Galicia. La decadéncia política i económica de la gloriosa confederació catalano-aragonesa (expansió mercantil a Balears, Sicilia, Cerdenya Córcega, Grécia, Turquia) repercuteix fortament en l'esperit del poble catalá. A la rivalitat política que es desfermá a Espanya des de que els Reis Católics són vinguts, seguidament entraren en rivalitat les dues més poderoses cultures. Tot un seguit de factors polítics, económics i socials van determinar que la lluita fos guanyada per l'Espanya oficial, imperialista. Des d'aleshores, el problema de les llengües hispániques (al qual s'hi aferrará més tard l'esperit radical, uniformista, de Napoleó) ha estat lligat als destins de l'Estat Espanyol, feudal, monárquic, absorcionista. Durant més de tres segles i mig de predomini tortuós dels Austries i Borbons a Castella, l'idioma esdevé un instrument de provocació, absorció i centralització manipulat per tallar de soca a arrel les llibertats dels diversos pobles hispánics en una pretesa unificació imperialista, que va en contra de la geografia, de la história i dels sentiments més cars dels pobles.

Aquestes persecucions brutals, que s'accentuen més tard amb xocs de sang germana, fan, peró, el miracle d'esperonar la reviviscéncia de l'idioma, assolint a Catalunya un caire polític, extremadaments social. La clássica literatura catalana aná davallant pel pendent de la decadéncia, fins a la posta gairabé absoluta en el segle XVII per l'opressió sistemática i conscient de l'Estat espanyol. La parla, perseguida, escarnida, es reclou en algunes obres de tipus religiós i en la forta ánima del poble, a les muntanyes i valls interiors, a la masía, a la barca, en els fogars dels menestrals, en la trona de les esglésies, en el tracte quotidiá. El poble es sent cada vegada més divorciat del vallfogonisme traidor, i espera jorns en que l'esperança cristal.litzará reviscolant l'amor que tothora hem tingut els catalans a la llengua nostrada. Mentre tant, el poble catalá no renúncia a fer-se oir. Sempre que hom es sent amonestat, empra la seva llengua per a parlar clar i fort. Sempre que una sotragada histórica, provocada criminalment, trenca l'harmonia nacional de Catalunya, totes les seves manifestacions són en catalá. En llengua catalana s'aixequen els Remences en el segle XV per a protestar en contra dels mals usos i abusos dels senyors feudals. En llengua catalana proclama la República a Barcelona En Pau Claris el 16 de febrer de 1641, decidit en acabar el flagell de llagostes filipistes de Castella, enquadrade en els "tercios" de l'impopular Comte d'Olivares, que esfonsa Catalunya i martiritza ensems tota Espanya. Amb la seva parla melangiosa, Catalunya sensera omplena la terra i el cel de sanglots, amb motiu de la caiguda de Barcelona l'any 1714: ensorrament que marca la devallada nacional amb el Decret de 16 de Gener de 1716 anomenat "Nueva Planta de Gobierno de Catalunya", ex abrupte imperial de Felip V —un altre foraster que enceta a Espanya la intromisió de l'enfilall malestruc dels Borbons francesos— i que amb la fundació de la Universitat de Cervera, no són mes que actes ostentibles per foragitar del món la llengua i la cultura de Catalunya. Amb els seus pasquins patriótics, redactats en catalá, Catalunya fa fronta, Girona i als Bruchs, a les tropes "victorioses" de Napoleó, escrivint els capítols més ensangonats de les lluites per la independéncia d'Espanya, malgrat les intencions maquiavéliques de Tayllerand. Més tard, amb l'ODA A LA PATRIA, esclat maravellós de la Renaixença catalana, Bonaventura Carles Aribau (cabdill de la croada romántica a Espanya) fa comprendre a tothom que la llengua nacional de Catalunya servía pera quelcom més que per a cantar pels carrers romansos de cec, rotular peus d'estampetes o emprar-la només en les discussions dels consolats del mar. Els 64 volums que des del 1859-1923 produeixen els retrobats Jocs Florals parlen arreu del món de la qualitat i quantitat de la literatura catalana, de la universalitat de la llengua que el poble aprofita com instrument polític per a lluitar contra l'orgull oficial dels Borbons. Es la mateixa llengua amb la qual, amb un VISCA A LA REPUBLICA! Catalunya proclama primer que ningú el nou régim democrátic, cansat el poble d'aquell pallaso que es digué Primo de Rivera. La mateixa parla que a Barcelona i a arreu de Catalunya emprem els patriotes per a esclafar —canons contra pits descoberts— la rebel.lió militar feixista internacional al crit de VISCA LA REPUBLICA! CATALANS, CATALUNYA! del malhaurat President Companys.

En els sotracs més dolorosos i punyents, Catalunya, per mitjá de pasquins, arengues, panflets discusions filológiques, pregona sempre la continuítat de l'idioma, la producció de l'ánima amordassada a sang i a foc. Avui, vençuda la República espanyola, esquarterada Catalunya pel geni anticalá de Franco —aquest grotesc titella empastifat de sang que va saquejar el nostre arxiu históric, la Biblioteca nacional, les nostres más valuoses riqueses artístiques,— la llengua pairal, amb sotracs de sang als cors, arriba fins al moll dels ósos i de l'ánima de Catalunya per abrandar els sentiments patriótics i de llibertat. Es el llenguatge que el poble orfebre i selecte, no traidor, recull curosament i amorosa per a donar-li forma preceptística, tendre com un bleix, vigorós com la roca i l'onada de la terra, melós com la música, bell i precís com el cel; apte a cantar la llibertat i reconquerir-la costi el que costi.

"El nostre pensament és en catalá, i Catalunya sucumbí amb honor, transitóriament, per la llibertat humana. En les tempestes que puguin venir, dintre el vent, el foc y la metralla, el verb de Catalunya sobreviurá immortal." *de "CATALUNYA".- París, 1940.*

EL 19 DE JULIOL I LES NACIONALITATS HISPANIQUES

PER
MIQUEL ADAM

Generalment s'esguarden el moviment del 19 de juliol de 1936 i la reacció popular contra els insurgents facciosos al servei de Hitler i de Mussolini, com un tot uniforme desde les motivacions fins els propósits. Tot el més s'arriba a assenyalar la coincidéncia, la solidaritat circumstanciada de la majoría del poble-en les seves diverses classes i capes. Això que és veritat, és tant sols una part de tota la veritat. Dir això equival a fixar els trets fonamentals de la situació d'aleshores, a establir la divisória entre els dos grups de forces y les dues concepcións polítiques generals enfrontades históricament. Trets i divisória que per un moment donáren el tó a la nostra lluita en les primeres hores de la sedició feixista, fins que amb rapidesa meteórica es posa al nú la invasió sense eufemismes.

No és gaire corrent, però, quan es parla del 19 de juliol i de la nostra guerra endinsar-se a escatir el paper de primer ordre que hi esmerçaren els pobles hispánics que, en tant que nacionalitats oprimides, venen formant part de l'Estat espanyol multinacional. Més ben dit. Si a voltes se n'ha parlat, però sense tocar vores, enduts els que ho han fet, més bé per idees preconcebudes que per una evaluació objectiva de la realitat. Sovint ens han xiulat a les orelles veus i veutes conegudes que en els tonts més diversos del registre polític han pretés debades enllotar la conducta d'aquells pobles i desconéixer o minimitzar llur aportació a la nostra lluita, sense veure-hi més enllá del nas. I des de l'angle oposat s'ha volgut donar-li un caient que no s'adeia gens amb el clima nacional ni amb les ambicions immediates d'aquests pobles dins del quadre de la situació ben concreta que s'ens donava aleshores.

No ens escau i encaixa en el nostre plantejament adjudicar d'antuvi clasificacions relatives al montant de participació de cada nacionalitat en la lluita de tots. Entenem que es tracta d'una missió peculiar i d'una tasca que pertoca a cadascuna d'elles a l'establir llur balanç i, sobre la base de les propies i grávides experiéncies, esbrinar curosament causes, antecedents, febleses i errors, a la recerca de conclusions útils i profitoses per la lluita present i per llur esdevenidor nacional.

Ens interessa, malgrat tot, fer unes remarques esencials:

a) Les tres nacionalitats oprimides per l'Estat espanyol, Catalunya, Basconia i Galicia romangueren des d'el primer moment de l'alçament-com abans i com sempre-al costat de la República i dels demés pobles hispánics, agredits com elles mateixes pels feixistes de nou encuny insurrecionats en uns i altres.

b) l'index d'aportació a la lluita va ésser determinat:

1- Per la composició social i la dinámica del moviment nacional. Es a dir, pel volum, la intransigéncia, l'entusiasme i la combativitat de les forces fonamentals i desicives: el proletariat, la pagesia, la menestralía, la petita burgesía.

2- Pel carácter de les forces polítiques que dirigíen el moviment nacional dins de cada país oprimit.

3- Pel grau d'integració i de profunditat del moviment i el nivell d'esclariment del pensament patriótic. Val a dir: l'estat de desenvolupament de la conciéncia i de vertebració nacionals.

4- Per l'estat de comprensió o de **tolerância** de llur plet nacional respectiu per part de les formacions polítiques republicanes que havíen vingut donant la tónica al nou Estat espanyol.

L'innocent i rebregat **"fantasma del separatismo"** havía destorbat les digestions de l'imperialisme espanyol, imperialisme anacrónic i decadent, de tipus colonial, mancat fins i tot de les audacioses volades del modern capitalisme industrial, per no parlar del novíssim imperialisme financer. Cap altre malsón, si no era la roenta qüestió social, espaordía tant les cledes hereves del rei Vamba, del Comte-Duc i de l'inquisidor Arbués.

Deixant ja de banda episodis, remots de tot el procés históric, només ens cal veure com durant tot el perío-de dels anomenats **"años bobos"** subseguents a la pérdua de les darreres colónies, durant tot el curs de la Restauració, el **"separatismo"** és un dels més aguts problemes que enferritxen el grinyolant mecanisme de la política espanyola, tant se val si és tracta de Romero - Robledo com de Samper, de Sagasta, com del marqués d'Alhucemas, de Dato com de Primo de Rivera o d'Alcalá Zamora. Es el problema que treu la són a Pí i Margall i que posa a les mans de Lerroux la butifarra i el llonguet. Es el mateix problema amb el qual especulá la demagogia de les colles reaccionáries catalanes, jugant a la política dels aranzels, i retrocedint, però, sempre a darrera hora, estemordits davant la possibilitat de quedar-se **a soles**, cara a cara amb el seu propi poble.

Quan arriba el 19 de juliol de 1936 com un lladre a mitja nit, quan brollen en el sól de la República els dolls de sang calenta i els ácids fumerals de la guerra, quan el dramatisme més colpidor embolcalla els homes i els camps prenyats, les fábriques remoroses i els camins de febre, les escoles esquitxades de vísceres joves i les distáncies blaves arcabotes de la mort udolant, quan s'obre de sobte com un single la crisi més greu de l'Estat espanyol, el "fantasma"-pel fet d'ésser-ho-no se n,aprofita per tal de despullar-se del llençol, ans bé, tots els pobles hispánics dempeus. com galvanitzats per un mateix sotrac, en un gest gairebé biológic es senten mutuament atrets, junten els colzes, serren les dents i amb el puny enlaire formen el quadre contra el vell monstre, enemic auténtic i reconegut. Es que amb fina intuició endevinen que les forces que es despleguen irades enfront seu en combat que pot ésser decissiu per tot un període históric, son les mateixes que de sempre han vingut endogalant les pátries martiritzades i irredemtes.

¿Diferéncies de gradació en l'entusiasme i en la contribució?

¿Febleses imputables a la «descentralització nociva»?

Algú ha dit, referint-se a Galicia, que entre les raons d'altre tipus que van permetre als facciosos-ofegar rápidament la defensa republicana, potser cal veure-hi també el desencís dels gallecs que no trobaren en la República ressó a les seves inquietuds nacionals i no els fóu donat un motiu més —quina penyora— de saber per qué

lluitaven.

Ja en aquest plá, caldrá que ens preguntem si en el cás de Bascónia, al costat dels funestos errors comesos per les forces dirigents més prominents impedint una més forta democratització que dinamitzes l'acció popular massiva, ajornant l'estructuració de l'Exercit Regular, caldrá preguntar-se si demés d'això i altres mancaments, no fóu un error insigne, de gran abast, la práctica d'uns procediment polítics injustos, orfes d'inteligencia i de comprensió envers les aspiracions nacionals insubornables del poble basc.

I a Catalunya mateix. El moviment nacional havía assolit ja una fase molt superior. Comptava amb formes polítiques i de govern, amb intitucions arrelades i volgudes en la conciencia ben acusada del nostre poble. En el curs mateix de la guerra s'havien anat endegant un munt de coses. Es bastí feixugament un ordre, es posaren els fonaments d'una ordenació económica al servei de la guerra. Ningú no ha negat febleses i errors i que res no podría cohonestar. Pero es inadmissible i odiós voler arrencar de falles, a voltes inherents a situacions tant complexes, per a minvar el sacrifici i l'esforc i l'abnegació de Catalunya en la guerra, i montar teoríes i demostracions.

Una cosa es ben certa. La introducció de certes mesures constrictives no sempre justificades per les exigéncies de la guerra, la reposició dels vells métodes irritants i enervadors del forceneig, no van fer altre cosa que reviscolar vells rezels i sembrar noves reserves i punts de fricció en un terreny que els malestruchs i els interessats s'encarregaren d'adobar amb tots els agres ferments del descontent, de la suspicácia i de l'insidia.

No es volgué comprendre —com no es compren gaire avui día encara— que els diversos pobles-nacions de l'Estat espanyol, féien sinónims de les llibertats democrátiques generals, llurs llibertats peculiars i concretes,

No es féu res —i en l'actualitat no es fá gran cosa— per tal d'apreciar, de valorar i estimular la participació massiva de les nacionalitats com a tals a la lluita comuna, amb tots els reconeixements de fet que això déu de comportar inqüestionablement.

Hi a tot un grapat de gent que no s'adona de que el món marxa dreturer per damunt de les própies sofrences, de les propies runes i malvestats i de la carn capolada dels seus herois cap a formes noves de convivéncia, que la guerra remou cada día esculls que semblaven eterns, incommovibles.

El món marxa inconteniblement vers la unitat. dintre, peró, de la diversitat. El secret de certs **miracles** dels pobles cal cercar-los en la seva identificació plena amb els motius centrals i permanents de llur existéncia.

Es que potser, no ens diu res almenys en aquest ordre, l'espectacle grandiós d'unitat —flexible i dura com l'acer— dels pobles meravellosos de la UNIÓ SOVIÉTICA?

Avui, com ahir, resta plantejat, alterós, el mateix problema obsesionant en el conjunt dels poles hispánics, com a gairabé a tots els indrets de la terra. Amb major relleu, peró, i innegablement més aspre, més explossiu i apressant.

Que ningú no oblidi ni vulgni negligir que en l'actual contesa en la qual els pobles son protagonistes de gran talla, els problemes nacionals s'han convertit en una questió cabdal i són des d'el punt de vista ideológic del bándol democrátic una negació i una nafra vergonyosa de la qual es necessari, indefugible lliurar el món en el nou período que s'albira.

Si la guerra pel seu propi carácter ha exaltat fins el "clímax" els sentiments democrátics, en funció del mateix i per obra de les invasions estrangeres i de les dominacions foranes, ha operat també, per lógica reacció, com una mena de catalitzador poderosissím dels tumultosos corrents d'alliberació nacional i de sobiranía política dels pobles oprimits d'una o altre faisó. Això no pot traduirse per insolidaritat ni enfrontament. Ben al contrari. Les determinants de cada situació concreta i els interesos més pregons del present i del futur son l'agent més segur i operatiu que menará amb forca aclaparadora a aliances lliures i paritáries, pero tantmateix duradores i sólides, d'ambiciosos horitzons i de projecció llunyana.

Els Catalans i la CONVENCIO de SOLIDARITAT i AJUT al POBLE ESPANYOL

CONVOCATORIA

LA FEDERACIÓ d'Organismes d'Ajut als Republicans Espanyols (México), el Comité Unit d'Ajut als Refugiats Antifeixistes (Nueva York), la Casa de la Cultura i Assisténcia Social (Havana), la Comissió Pro-Refugiats Espanyols (Ciudad Trujillo, República Dominicana), els Comités d'Ajut i Solidaritat vers els antifeixistes espanyols de Xile, Uruguai i altres países del Continent, mercés a la qual els pobles d'aquest Continent varen actuar d'una manera generosa hom reuneixen per a ajudar, defendre i salvar als republicans espanyols refugiats i veterans de les Brigades Internacionals, víctimes del nazi-franquisme. Aquests darrers tres anys han constituit una etapa feconda de realitzacions i experiencies que situen al moviment de solidaritat continental en favor dels milions de patriotes que sota el régim franquista viuen sotmesos al régim més brutal i als centenars de milers d'homes i dones que sofreixen repressió, empresonaments i condemnes monstroses en les ergástules i camps de concentració franquistes i nazis, en Espanya i Franga.

A l'objecte d'oferir als pobles del Continent un quadre exacte de les campanyes i activitats realitzades pel moviment de solidaritat vers el poble espanyol, així com denunciar ensems davant del món sencer les proporcions que assoleix el terror nazifranquista i examinar el carácter que ha de tenir la solidaritat en aquest període, la **Federació d'Organismes d'Ajut als Refugiat Espanyols** ha acordat cel.lebrar a México una **Convenció de Solidaritat i Ajut** durant els díes 20, 21, 22 d'Agost, convocant a la mateixa a tots els comités de solidaritat i ajut, entitats mexicanes i espanyoles, nuclis d'espanyols, moviments nacionals lliures i personalitats amigues del poble espanyol.

L'Ordre del Día d'aquesta Convenció será el següent:

1. — Informe a l'entorn de les campanyes i activitats de solidaritat i ajut realitzades a favor dels republicans espanyols refugiats i combatents de les Brigades Internacionals.
2. — Estudi de noves formes de solidaritat i ajut als republicans espanyols i combatents internacionals.
3. — Normes prátiques d'ajut al poble espanyol en la lluita contra el terror franquista i per l'alliberació dels presos.

México, Juliol del 1943.

COMITE EXECUTIU DE LA F. O. A. R. E.
El President, Prof. Josep Mancisidor. Llicenciat i Diputat Carles Zapata Vela, Llic. i Diputat Cesar Garizurieta. Cap. Robert Vega Gonzalez, Dr. Ferran H. Carmona i Lluis Maya.

Per altra banda s'ha fet una crida per part dels espanyols a Mexic, en representació de distints Organismes polítics, sindicals i culturals o també en carácter personal, en la que recullen amb el máxim d'entusiasme la iniciativa de cel.lebració d'aquesta CONVENCIO DE SOLIDARITAT I AJUT, invitant a tots els espanyols i catalans residents a México i altres países d'América a secundar amb el máxim interés els treballs de preparació i realització d'aquesta gran Conferencia que, sens dubte, haurá de prestar un ajut molt valuós als nostres compatricis perseguits a Catalunya com també a l'héroic poble espanyol que cada dia mena una batalla més violenta contra el terror feixista de Franco y Falange Espanyola.

Volem destacar les seguents signatures de catalans representatius, que s'han adherit a la convenció:

Joan Lluhi Vallescá, ex Ministre. Josep Moix, ex Ministre. Joan Garcia Oliver, ex Ministre. Joan Comorera, ex Conseller de la Generalitat de Calalunya. Josep Folch, ex Diputat. E. Canturri, ex Diputat. Estanislao Ruiz Ponseti, ex Diputat catalá. Coronel Enric Perez Farras. Dalmau Costa, ex Cap de Cerimonial del Parlament Catalá. Pere Calders, escriptor, Assumpció Cassals, actriu dramática. Josep Goula, actor dramátic. Wenceslao Colomer, Secretari General de la J. S. U. de Catalunya.

Segueixen les signatures.

Els sotasignants, catalans vells y nous emigrats a la República Dominicana, assabentats de la Convocatória a la Convenció de Solidaritat vers els republicans espanyols refugiats i de l'ajut al poble espanyol. que tindrá lloc a México durant els díes 20, 21 i 22 dels corrents, convocada per la FOARE i amb el patrocini de les més destacades organizacions dels paisos llati - americans i que ja compta amb l'adhessió dels representants de més relleu dels sentiments democrátics de les diverses nacionalitats ibériques, acorden trametre el presen document fent constar la seva més entusiasta adhesió i, ensems, proposar a la Convenció les següents sugeréncies, en relació als punts 2on. i 3er. de l'Ordre del Día.

a) Una campanya per a assolir la més ámplia amnistía a favor dels presos i detinguts pel régim franquista. Solicitar la col.laboració i ajut d'una Comissió de Juristes dels países democrátics a l'objecte de que demanin i ádhuc exigeixin la revisió dels procesos de quants estiguin presos a les ergástules de Franco i ensems ampliar l'esmentada revisió en tots aquells casos de sentencia de mort executada, a fi de rehabilitar el bon nom de la víctima, entre les quals interessa de manera primordial la revisió del monstruós procés de l'últim President de la Generalitat de Catalunya, l'inoblidable Lluis Companys.

b) Entenem que la forma més eficag d'ajut i solidaritat als republicans emigrats déu ésser en pri-

Segueixen a la página 15.

COMENTARI

La sort que a Catalunya i a la resta d'Espanya sofreixen mig milió de patriotes, reclosos en les ergástules i camps de concentració franquistes, preocupa fortament a tots els países democrátics de l'América llatina. Els homes que fem «CATALONIA» no podiem restar absents davant la convocátoria de la CONVENCIÓ DE SOLIDARITAT envers de l'ajut al poble espanyol i als repúblicans espanyols refugiats que, a hores d'ara, hom se celebra a la capital del Estats Units de México.

En aquest mateix lloc, fent-nos ressó de la Convenció, donem tota la seva deguda importáncia a aquest comici antifranquista on les veus més representatives i responsables del pensament democrátic faran oir-se per denunciar els crims incessants que encara avui, després de quatre anys de sang, fam, miséria, desgovern, es porten arreu d'Espanya per la Falange Espanyola i von Franco, máxim representant de la intransigencia nacional i social de les cledes reaccionaries dels pobles hispánics i gerent a Espanya de l'agencia de l'Eix hitleriá.

Suposem que els pobles del Continent Americá, despres d'aquesta Convenció en la que hom se denunciarán les proporcions increíbles, desmesurades, que assoleix en les diverses nacionalitats hispániques el terror franquista, multiplicaran, afermaran més i més llurs esforgos democrátics i humanitáris per a una acció mancomunada a prop de les Nacions Unides en guerra contra l'Eix feixista i tot el qué representa perque amb la seva gestió eficag, s'acabin a la Pátria nostrada i arreu d'Espanya, els afusellaments en massa, les tortures representades pels pistolers a sou de Falange, per a assolir una ámplia amnistia que incorpori a les llars i al treball els cinccents mil patriotes que no cometeren altre delicte que el d'haver-se posat d'empeus, amb les armes a la má, en defensa de la independéncia nacional de la terra i per la conservació dels sentiments democrátics de la República, els mateixos sentiments pels quals avui lluiten les Nacions Aliades.

Apart de les mesures que la Convenció pugui prendre per ajudar als espanyols refugiats en els diversos países d'América, on llur sort, com a la Dominicana, no és gaire falaguera per les minces condicions de treball, ampli, adient, entenem que d'aquesta gran Assemblea han de sortir conclusions favorables, d'eficácia rotunda, posats els ulls fits en la sort de milers i milers de patriotes, que han d'ésser salvats. Quan encara les pistoles de la Gestapo apunten a sang freda els pit de milers de catalans i d'espanyols, quan les ergástules es troben atapeídes per dotzenes de milers de patriotes, cal aglutinar esforgos — i nosaltres els interessats més— perqué milions de feus enlairades vacin sentir a Franco llur pes i rotunditat democrática. Els pobles no poden pas deixar-se enganyar tan fácilment per unes "alliberacions" que, en realitat, esdeven un "bluf" criminal.

UAB
Biblioteca d'Humanitat
Sala de Revistes

¡ENDAVANT!

PER

ALFONS L. CAMACHO

"UN DIA TRÁGIC...." Les forces més regressives de la Humanitat, com factor importantíssim i premisa indispensable dintre els seus plans de lluita contra la llibertat dels pobles, desfermaren a Espanya una lluita fratricida i criminal, valent-se d'un grapat de traidors que, com sía que els conceptes patria, juraments, dignitat i honor no compten per a ells, es váren vendre sense escrúpols.

Una República democrática, amb un Parlament hont hi són representats tots els sectors populars; que va el.laborant poc a poc una legislació bastant avengada; que comet el crim de concedir certes llibertats a les nacionalitats que formen el seu territori; i amb una situació geográfica inmillorable, no es pas grata a aqueixes forces i es necessari eliminar-la, car es un greu perill per als seus plans de conquesta i de rapinya, possant al seu lloc un régim titella que obeeixi cegament les ordres dels seus amos.

Es produeix la sublevació militar contra el régim escollit pel poble i comença la guerra "ferotge i sense treva", donc els pobles d'Espanya no están pas dispossats a deixar-se arrabassar tot alló que lentament s'ha anat a conquerint, no volen deixar-se perdre aquell régim que lliurement es varen donar, aquella República, expresió de la seva voluntat sobirana. Es llancen al carrer dispossats a lluitar amb les ungles i les dents, per la conservació de les llibertats assolides i per la ampliació d'aquestes en el futur.

S'aixequen barricades. Comencen els assalts a les casernes, puix el poble no té armes per a la seva defensa. La seva sang ja corre pels carrers; peró amb ella assoleix les primeres victóries. S'han aconseguit armes. L'enemic ha fracassat en la primera empenta, ja que les ciutats més importants resten en mans del Govern de la República mercés al patriotisme i la consciéncia d'un poble que sap el que s'hi jugua.

Malgrat el seu fracás inicial l'enemic és molt poderós, car no es tracta ja dels traidors que s'han venut, sino que enfront del Govern i del **poble republicá** es troba el nazi-feixisme, com vantguarda de tota la reacció mondial, dispossat a cometre l'assasinat de la República Espanyola. Les forces de les quals Hitler i Mussolini son a l'hora capdavanters i servidors, es donan pressa per prestar ajut als seus lacais i, tot seguit, pareixen als fronts nacionals de batalla els tancs i els avións extrangers; i al front internacional, més tard, el "Comité de No Intervenció".

El poble ha format les seves milicies, unitats irregulars que amb braó i coratje es llancen a la lluita anant a cercar l'enemic als seus reductes per a donar-li la batalla; peró queda demostrat que la forta voluntat de lluitar i de véncer, l'espérit de sacrifici i l'odi a mort als traidors i a l'invasor no són prous per a lluitar amb éxit.

La lluita li ha ensenyat en la seva propia carn que sense unitat, sense disciplina, sense capacitació técnica, sense organització i coordinació, no és possible, no ja véncer sino ni tan sols fer front a l'enémic.

Els mateixos resultats de la lluita diaria plantejan amb urgéncia la necessitat d'una organització militar més perfecta que les coratjoses milicies. I, sobre la marxa, sense deixar de lluitar ni un moment, els pobles hispánics donan un nou i meravellós exemple de tenacitat i d'esperit creador. En un período de temps relativament curt, es transforman aquelles milicies multiformes, amb comanaments particulars, sense lligam, sense cohessió ni unitat, en un tot orgánic, políticament capacitat, monolític i disciplinat, capaç de portar a cap una lluita que obeeixi a uns plans de conjunt ben organitzats.

Treballadors, joves i vells; professors; militars professionals que restaren fidels a la República: el poble antifeixista en general, s'han donat a la tasca amb entusiasme sense parió i d'aquell maremagnum de les milicies ha sorgit un veritable exército. **L'Exército Popular Regular.** L'exército que tan enlaire va posar la bandera de la lluita per la llibertat dels pobles; que va tenir l'honor d'ésser el primer en la lluita contra els bárbars que avui destrogen el món, deturant-lo en el seu camí durant 32 messos; que va vessar la seva sang, la sang de tots els pobles hispánics, per la causa de tota la humanitat conscient, la mateixa causa que avui defensen les Nacións Unides; y que, per últim, malgrat totes les incomprensións, encara continúa existin en el cor de tots els espanyols honrats de dintre i fora d'Espanya. disposat a tancar fileres en el moment oportú i a donar la batalla que acabi per sempre més amb els invasors i amb e's traidors que els venguéren la nostra terra.

La gesta heroica dels pobles hispánics, la seva resisténcia gloriosa i el paper importantíssim jugat davant del mon sencer no hauría estat possible sense la creació del seu exército. Aquest detall va fer fracassar tots els plans del traidor Franco amb la seva Falange i dels seus amos. Alló que élls havían calculat com un simple passeig militar es va convertir amb una lluita de prop de tres anys que, de moment, és impossible calcular amb justessa el que ha representat

HIMNE DE L' EXERCIT POPULAR

per a la causa antifeixista i democrática: peró que, no obstant la influéncia subsistent de l'esperit que creá el "muniquisme" i el Comité de No Intervenció, la História ho establirá, sens dubte, amb equanimitat i justessa. Aleshores hom veurá l'influéncia que l'esforç i el sacrifici dels pobles d'Iberia, amb el seu Exército Popular Regular a l'avantguarda, ha tingut en la marxa de l'humanitat envers el seu futur de pau i justicia.

No es per caprici que en l'himne escollit per aquest gloriós exército, nascut de la mateixa entranya del poble. i quina lletra recull amb senzillesa admirable les seves causa i finalitat, el més impressionant és el crit xardorós, projectat de cara al futur, d'....ENDAVANT!!!

I

Un día trágic, la gent més innoble,
d' aquesta terra desfeia la pau.
Els vils feixistes dreçats contra el poble
volían fer-lo per sempre un esclau.

Vingué la guerra ferotge i sens treva.
Al nord, al centre, al sud i a llevant
i arreu d' Espanya s' alçá la gran lleva
dels voluntaris que lluitan cantant:
ENDAVANT...!

Amb furia i disciplina
enfonçará a l' abisme
al criminal feixisme
l' Exército Popular. Un... dos... tres...

II

Peró nosaltres, a més de la gloria,
volem la força que don la unitat.
Per la total i immediata victória
com un sol home marxem al combat.

Passa la tropa i el poble l' aclama.
Rengles de ferro, fusells rutilants.
L' esguard enlaire desota la flama
de la bandera que ens fá a tots germans.
ENDAVANT...!

Amb furia i disciplina
enfonçará a l' abisme
al criminal feixisme
l' EXERCIT POPULAR.
¡¡¡ E N D A V A N T !!!

A LA XINA ES DEFENSA UNA CIVILITZACIO MILENARIA

Per Just Tur

CULTURA I LLIBERTAT. En el seu malson de segles, la Humanitat mai no podrá separar ambdós termes. Quan una má criminal recerca les entranyes mateíxes de la Llibertat, destroça al seu pas tot alló que hi troba d'espiritual, de progressiu: **la cultura.** El monstre totalitari amordassa, assassina; peró no dona per finida la seva tasca: torna la mirada enrera escrutant els segles, volent destruir els valors de la intel.ligéncia; creu en la poténcia "**purificadora**" del foc. Alló que en altres temps foren Temples del Saber, avui són les fornals del Nou Ordre, quines flames tenen la missió de destruir als Voltaire, als Rousseau, als Lamartine, als Gorki, als Freud; tots víctimes de la foguera feixista. El seu espérit vola cercant altres climes de llibertat, en tant que de les seves cendres encara fumejants, s'aixeca agressiva una bandera: "¡Mori la intel.ligéncia!".

* * *

Xina ens ha deixat un vell present de cultura: fa uns 4400 anys que l'Emperador Yao ordená gravar una inscripció al.lussiva al Diluvi Universal, reflexe d'una tradició literaria, aleshores, varies vegades mil.lenária.

Peró Xina no arriba a la seva plena maduresa literária fins al segle VII a. de J., en el qual surt a la llum la genial figura de Laotsé. Laotsé és indubtablement un dels més grans filósofs que han existit al món —comparable a Plató, el qui dos segles més tard doná esplendor al món hel.lénic— i viu encara dintre el camp de la filosofía contemporánia. Forma una escola que té el més gran ressó amb Lie-tsi i Cuang-tsi, deixebles de Lao-tsé, i ofereix els postulats étics que han regit la vida moral de Xina a travers dels temps. La seva concepció pacifista, per la seva justesa dessafía als segles. Ens diu: "Aquell que serveixi al senyor del Món per mitjá de la sapiéncia no sotmetrá el Món amb les seves armes; ans bé será el Món qui dirigirá les seves armes en contra d'ell". Parla de la misséria dels "d'abaix" en un conegut aforisme:

"Els d'abaix tenen fam
perque els de dalt s'els menjen el que és (seu:
per aixó tenem fam els d'abaix.
Es difícil conduir als d'abaix
perque els de dalt els sobornen sempre
per aixó es difícil conduir als d'abaix.
La mort d'els d'abaix es fácil
perque la seva vida és difícil
per aixó moren fácilment.
Si s'assoleix que gaudeixin d'una vi- (da sense restriccións
ja s'encarreguen els altres d'encarir-los- (hi".

Els "de dalt" d'avui poden mirar s'hi en aquest mirall vint-i-sis vegades centenari.

En aquestes línies tan breus és impossible parlar amb el detall que mereixen les grans lluminária de la literatura xinesa. Citem al gran moralista, polític i poeta Confucio, que, amb En Lao-tse forman el pórtic espiritual de Xina; Col.leccioná els antics cantors populars xinesos de Schiking (any 500 a. de J.) i es també autor d'un "Epitafi a un guerrer". Tampoc podem oblidar al líric "renovador" Kiü-yüan (any 300 a. de J.), ni al poeta i emperador Wu-ti (any 140 a. de J.), autor d'una canço de batelers.

Es durant la dinastía Tang que la líríca xinesa llueix amb més força. Tres segles [618-907] de grandessa. A aquesta época pertany un dels més grans poetes que ha donat el món, Li-tai-pe (702-763) qui creua per un espai de mil docents anys per trobarse a América amb el seu germá en l'esperit; el gran poeta de parla hispana Rubén Darío. El diví Li-tai-pe, aventurer i sant, sempre briac, vivint a voltes en palaus imperials i a voltes entre les gents miserables de les riberes. Sabi i artista, mor ofegat en el mar al caure de l'embarcació on anava completament embriac. El poble xinés erigí un temple al seu gran poeta. Li-tai-pe, Thu-fu, Pekiü-ys, i Su-tung-po formen la gran constel.lació, quins reflexes havían d'arrivar fins al últim recó del món civil.litzat.

En els segles XVIII i XIX relluexen els poetes Yang-chang-tsay, Tin-tun-ling [gran amic d'En Teófil Gautier, en quina casa residí llarg temps], Chen-Cheng i d'altres. China mira vers l'Occident i es nota en alguns del seus homes de lletres una marcada tendéncia europea, principalment francesa i anglesa.

A la Xina d'avui milions d'homes escriuen amb la punta de les seves baionetes la gran epopeia de la seva história. En un territori immens defensen la seva llibertat i la seva cultura. Les aus de rapinya nipones decarreguen la mort sobre les Universitats, esglésies, escoles i fábriques, repetint-se en llengua japonesa el crit nazi de "¡Mori la intel.ligéncia!" Els soldats xinesos, entre el tauletejar de les ametralladores, donan al militarisme nipón, la contesta pacifista que doná Lao-tsé fá vint-i-sis segles: "....no sotsmetrá al món amb les seves armes; al contrari será el món qui dirigirá les seves armes contra d'ell". I amb En Laotsé seguirán cantant: "Els d'abaix tenen fam per que els de dalt es mengen lo que es seu....". Per a que en un proper demá, lliure la pátria d'opressors, pugui lluir novament la lírica de Li-tai-pe i torni el poble a cantar com segles darrers.

La terra veu la neu. Aquesta bo- (ga per l'aire.
com les primeres flors del pruner
Els salzers ostenten la seva aurea (pompossitat.
Marcides, amb el seu polsim violat (damunt les ales
les papallones amaguen dins l'um- (bel.la son cap de vellut.
El bot, dins el llac, és com una illa.
Curosament el pescador llença la (xarxa a l'aigua, fí mirall de plata
Es trenca la xarxa. Ell pensa en l'o- (reneta del niu llunyá.
Aviat li portará aliment.

"El nostre objectiu en la continuitat d'aquesta guerra de ressisténcia és el de completar l'obra de la revolució nacional i aconseguir per a Xina la independéncia, la llibertat i la igualtat. En l'ordre internacional el nostre objectíu és el de mantindre el dret i la justicia, reivindicar el prestigi dels tractats i restablir la pau i l'ordre. Aquesta és una guerra del dret contra la força bruta..."

Chiang-Kai-Sheck.

DEFENSA DE CATALUNYA

Catalanes: Cataluña,
vuestra hermosa madre tierra,
tan de vuestros corazones
como tan hermana nuestra
con un costado en el mar
y entre montes la cabeza,
soñando en sus libertades
sus hijos manda a la guerra.
Amigos de Zaragoza,
frente a los muros de Huesca,
por los llanos de Toledo,
por toda la España entera,
va la sangre catalana
sonando al son de su lengua.
Mas, para seguir soñando
al son de lo que tú sueñas
no te olvides, Cataluña,
que a Madrid, lejos, lo acechan
miradas del enemigo,
que darle muerte quisieran.
Muerto Madrid, catalanes,
qué invasión, qué turba negra,
qué prostituída, obscura,
qué cruel y extraña leva
de gentes intentarían
forzar tus gallardas puertas.
Si ahora Madrid es el centro,
corazón de la pelea,
parados sus firmes pulsos,
tú serías la cabeza,
el cuello más codiciado,
la más codiciada prenda.
¡Qué festín de generales
bor achos, ante una mesa
donde, por blancos manteles,
se usaran ropas sangrientas!
¡Nunca, bravos catalanes!
Jamás vuestra independencia
debe servirse en banquetes
a monstruos de tal ralea.
La libertad catalana,
¡sabedlo!, en Madrid se juega;
fábricas, ciudades, campos,
montes, toda la riqueza
de vuestro país, el mar
que lo ilumina y le entrega
barcos que al tocar las costas
se vuelven de plata nueva,
¡Pueblo catalán, vigila!
¡Pueblo catalán, alerta!
Con el corazón de España,
sólo corazón de tierra.
Catalanes, yo os saludo:
¡Viva nuestra independencia!

Rafael

ALBERTI

Filologia

Lliçó II

Advervis acabats en **ment**

El vici gramatical que Pompeu Fabra qualificaba de "castellanismes" és extensíssim entre nosaltres, no solament en mots solts, sinó en la construcció d'oracions.

No és rar de trobar expressions com aquesta: "...volem sols i exclusivament que quedi ben sentat que..."

Això és un castellanisme.

Ací trobem dos adverbis seguits que en castellá és correcte d'emprar en la forma transcrita.

Peró en catala és incorrecte. Quan trobem dos adverbis d'aquesta naturalesa, cal conservar la terminació **ment** d'ambdós o, en tot cas, suprimir la del segon.

Pot dir-se: "solament i exclusivament" o bé "solament i exclusiva".

Pompeu Fabra aconsella preferentment, de conservar íntegres els dos adverbis.

En la frase que comentem, ell diría, doncs: "Volem solament i exclusivament que quedi ben sentat que..."

Lliçó III

Us indegut dels verbs **tenir** i **deure**

Altres castellanismes, típicament barcelonins:

"Tenim opinions diferents de com **deu** organitzar-se la nostra lluita".

"... **deu** ésser obra de tots els catalans..."

... que no **degué** morir mai..."

"**Tinc** que vestir-me depressa perque m'esperen..."

Els que no podéren sortir de Catalunya **han tingut** de sofrir les..."

Aquestes frases no són inventades, son copiades d'una revista catalana.

Cal suprimir el **tenir** i el **deure** i emprar el verb auxiliar **haver.**

I dir:

Tenim opinions diferents de com **hem** d'organitzar..."

"... **ha** d'ésser obra de tots els catalans..."

"... que no **hauría hagut** de morir mai..."

"... **he** de vestirme depressa perque..."

"Els que no podéren sortir de Catalunya **han hagut** de sofrir les... (o han sofert) les..."

El nostre idioma encara té altres recursos per fer-se entendre amb claretat sense perdre la correcció:

"... **cal** que sigui obra de tots els catalans.."

"... **cal** que em vesteixi depressa..."

Etc. etc. etc.

RECORDATORI DELS CATALANS ILLUSTRES MORTS DESPRES DE LA CAIGUDA DE CATALUNYA

Arran de la mort de Joaquim Ruyra, ocorreguda a Catalunya poc després de la desfeta, Ferran Soldevila escrivia parlant de la mortaldat provocada per la guerra europea del 1914-1918. I no precisament de les víctimes militars de la guerra, sinó de les víctimes civils i d'aquelles morts causades per malalties contretes o accentuades per les angoixes i privacions de la guerra. La xifra s'acostava als trenta milions.

I afegia: "La guerra civil espanyola donará, proporcions guardades, un balanç no menys trágic. "Ha mort de mort natural". "Ha mort de vellesa" —sentireu afegir a la noticia d'una mort recent, sortint al pas de suposicions patétiques. Peró cada vegada que una notícia semblant m'arriba acompanyada d'aquest "aclariment", no puc estar-me de pensar que aquesta mort natural ha estat precipitada per la guerra, que aquesta vellesa ha estat escurçada per la guerra. Homes com Joaquim Ruyra, com Ferran de Segarra, han mort vells, molt vells; peró em sembla molt dubtós que hagin mort de vells. Es la guerra que els ha matats: més concretament, els ha matat la caiguda de Catalunya. Perqué la guerra l'han resistida mentre ha durat: el que no han pogut resistir són les conseqüéncies de la guerra."

Seguidament donem una relació dels catalans més significats morts després de la caiguda de Catalunya, morts de "mort natural" o de "vellesa", arreu del món i a Catalunya mateix. En ells i en els milers d'herois inconeguts que han mort igualment víctimes de la guerra, de la repressió i de les seves terribles conseqüéncies volem veure-hi la representació de lo nostra Pátria sofrent.

A Barcelona: Xavier Nogués, Joaquim Mir, Elisi Meifren, pintors; Josep Comelles i Ribó, músic; Ramon d'Alós-Munner, historiador; Angela Guart, actriu; Enric Giménez, Josep Santpere, Alexandre, Alexandre Nolla, actors; Joaquim Ruyra, escriptor; Salvador Abril, periodista, Salvador Alarma, escenógraf. A Reus: Pere Cavaller, dramaturg. A Poblet: Eduard Toda, historiador i arqueóleg; A Bogotá (Colómbia): Ignasi Mallol, pintor. A Buenos Aires (Argentina): Pere Coromines, escriptor i polític. A Franca: Alfons Maseres i Alexandre Plana, escriptors i poetes; Pere Mies i Codina, ex-conseller de la Generalitat; Salvador Roca i Roca, periodista; Ferran de Sagarra i de Siscar, historiador i sigil. lógraf; Marcel.lí Domingo, escriptor i polític. A L'Havana (Cuba): Lluís Bagaria, dibuixant; Francesc Alfonso, guitarrista. A Méxic: Pere Moles i Ormella, catedrátic; Pompeu Crehuet, l'il.lustre comediógraf i Jaume Aiguadé Miró, ex-Alcalde de Barcelona, Diputat al Parlament de la República i ex-Ministre.

Organismes mexicans que patrocinen la Convenció

Vé de la pág. 9.

La Confederació de Treballadors de l'América Llatina, Confederació de Treballadors de México, Partit de la Revolució Mexicana, Confederació Nacional de Camperols, Partit Comunista de México, Confederació de Joves Mexicans, Comité Coordinador Femeni per la Defensa de la Pátria, Bloc Nacional de Dones Revolucionáries, Comite Juvenil Americá Pro Conferéncia Continental de la Juventut per la Victória, Comissió Permanent de l'Assemblea Contra el Terror Nazifeixista, Sindicat Industrial de Treballadors Miners, Metal.lúrgics i Similars de la República Mexicana, Sindicat de Treballadors Ferroviaris de la República Mexicana, Sindicat Unic Nacional de Treballadors de l'Ensenyanga, Alianga de Tranviaris de México, Federació d'Estudiants Socialistes de México, Federació d'Estudiants d'Escoles per a Fills de Treballadors, Federació Nacional d'Estudiants Normalistes, Federació d'Estudiants de les Escoles Técniques, Comissió Organitzadora de la Confederació de Joves Mexicans del Districte Federal.

A la campanya de premsa continental, que s'imposa comenGar amo el máxim d'amplitud i eficácia orientadora, per tal d'assolir aquests objectius immediats de cara a Catalunya i a Espanya en general, CATALONIA no regatejará una línia.

Mentres tant, aquesta publicació de la emigració catalana republicana en terres de Quisqueia, saluda a la Convenció, segurs que la mateixa assolirá l'éxit que mereix per la seva trascendéncia politica democrática. En el proper número, CATALONIA informara a bastament dels resultats de la Convenció.

Vé de la pág. 9.

mer terme treball adient. Segon: déuen ésser trasl.ladats al lloc on puguin trobar-lo tots aquells que en distints indrets hom se troben privats de poder desenvolupar una tasca en relació a llur capacitat i esforgos. Tercer: intensificar l'ajut económic en sentit d'auxili social per a aquells casos de malaltía, maternitat, medicaments, beques per a estudis, llibres per a la juventut.

Ciutat Trujillo, R. D.

15 agost 1943.

Martí Gallart.- Joan Escofet.- Manuel Valldeperes.- Ponci Sabater.- Josep Gausach.- S. Singla.- Miquel Adam.- A. Martin.- Carme Vda. Dorca.- Manuel Trueba.- S. Mimó.- Manuel Alloza.- Pau Vida .- Forné Farreres.- Francesc Colet.- Carme Martinez.- Isidre Anguera.- Benet Montagut.- Gausachs (fill).- Amelia de Sabater.- Robert Penya.- Mateu Pedret.- Pau Perales.- Ramón Ambou.- Francesca Riera.- Ferran Aznar.- Manuel Cluet.- Andreu Vilalta.- Lluis Saldanya.- Joan Sendra.- A. Monico.- Rodriguez Salas.- Joan Vilar.- Emilia Llorens.- Ferran Pons.- Ricart Pons.- Claudi Fournier Claverol.- Ramón Riera.- Josep G. Rovira.- Modest Gimeno.- Espanya.- Antoni Trueba.- Felip Gabasa.- Felix Gabasa.- J. Ferrer.- V. Gonzalez.- García Calvo.- J. Coromines.- Alfons Lopez Camacho.- Lluis Salvadores.- Vicenta Gonzalez.- Arbona.- Santacreu .- Carme Mimó.- Brú Ginesta.- Ampar Coloma.- Josepa Roure.- Teresa Canosa.-

---

[redacted]

El día 26 del proppassat mes de Juliol, després de llarga i dolorosa malaltía, a aquesta ciutat va traspassar Donya Matilde d'Alfonseca, muller del nostre distinguit compatrici Sr. Martí Gallart, President del "Club Catalá" a la República Dominicana.

El Sr. Martí Gallart, vell antifeixista, catalá de socarrel, que a tot el llarg de la seva vida ha sabut enrobustir i mantindre en terres d'América el seu esperit intransigent, progresiu i republicá, amb motiu de la dissortada nova ha rebut el condol de la totalitat d'amics de l'emigració catalana i espanyola.

"Catalonia" s'associa al dolor del volgut Sr. Marti Gallart, quin esperit sabem no defallirá en aquestes hores de lluita, en les que novament es posen en joc la causa de la República Espanyola i amb ella la reconquesta de Catalunya.

[redacted]

"El Recó de El més petit de tots"

ELS INFANTS I LA GUERRA A CATALUNYA

PETITS INFANTS que llegiu el recó de "EL MÉS PETIT DE TOTS" escoltéu aquesta cançó tan bonica i que tantes vegades haureu cantat a l'escola, al carrer i fins i tot a casa vostra. Us recordeu de la cançó de "El més petit de tots? Comença així:

Si n' eren tres germáns,
que van a la caserna,
tots tres canten a cor,
volem guanyar la guerra.
Ram, ram, rataplam.
¡Volem guanyar la guerra!

Tres germans nascuts a Catalunya i amants de la seva terra, es llevaren el 19 de juliol espantats ja que es desvetllaren degut a un tiroteig i canonades que sentiren. ¡Qué era? La seva terra estava en perill? ¡Oh, es vestiren i varen voler veure que es el que passava. Troven a la seva mare sola, el pare, ja era fora, marxá sense esmorçar, no podía perdre temps, quan per uns moments la seva terra podía caure en mans dels que s'alçaren: els feixistes!

Els fills comprengueren la gesta sublim i patriótica del seu pare, i ho comprengueren més bé encara quan veieren que el seu pare no tornava i que mai més ja no tornaría. Havía donat tot el que podía per la seva terra i per la llibertat dels seus fills i seva.

Els tres germans anaren a la caserna, també ells volien ajudar a guanyar la guerra, peró;

Arriba el capitá,
i diu amb veu severa:
Aquest no pot venir
que encara es massa tendre.
Ram, ram rataplam.
¡Que encara es massa tendre!

* * *

La tropa ja s' en va,
la mare i l' infant resten,
i el més petit de tots,
enlaira la bandera.
Ram, ram, rataplam
¡Enlaira la bandera!

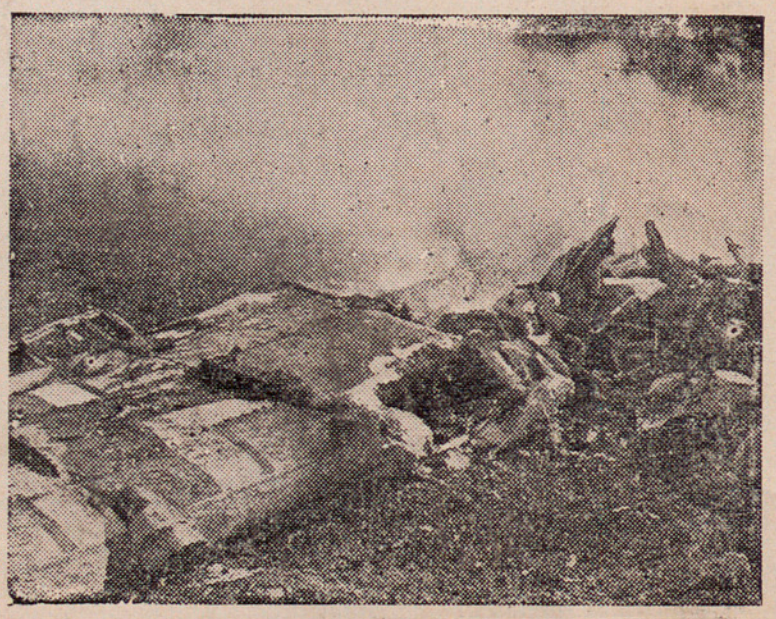
El més petit de tots també volía anar amb els seus dos germans, pero per dissort, era massa petitó; tenía que fer-se més gran, no en volien de petits, ben bé ho havía dit el Capitá, pero ell pensá que ja no podía fer altra cosa, alçaría la bandera catalana per que els seus germans la portessin sempre present en el combat i la defensessin com es mereixía.

I com aquest tendre infant, ho feren milers de catalanets i tots junts, aplegats, cantaven:

Es per aquest infant,
i tots els de la terra,
que els homes lluitarán
fins a morir o véncer.
Ram, ram, rataplam.
¡Fins a morir o vencer!

Avui ja no son solsament els catalans, els que canten aquesta cançó, són els nens de tot Europa que han sentit damunt seu el fred de la mort que porta clavat en sí mateix el feixisme.

J. ROURE

UAB Biblioteca d'Humanitats Sala de Revistes

EBANISTERIA

MOBLES MODERNS

Espaillat - Sucursal Baquero

CIUTAT TRUJILLO, R. D.

Proveerse de un Colchón KING
es de personas inteligentes
Para el descanso noctur-
no, nada mejor que un
Colchón
"KING"

"LA ANTORCHA"
Carlos Azar
Artículos de Fantasía
Perfumería
Novedades
Conde, esq. 19 de Marzo—Ciudad Trujillo.
"La Antorcha"
SIEMPRE "La Antorcha"

José Armenteros & Cía.

C. por A.

CASA FUNDADA EN 1903

Ciudad Trujillo

San Pedro de Macorís

Res/75

Imprenta de l' EDITORIAL "LUZ". — Arquebisbe Meriño, 61. — CIUTAT TRUJILLO, (R. D.)